

«SLOVENE» velja
po pošti na vsa strani Jugo-
slavije in v Ljubljani:
za celo leto naprej . . . K 240—
za pol leta 120—
za četrt leta 80—
za en mesec 20—
Za inozemstvo celofotno K 150—

Sobotna izdaja:
za celo leto K 40—
za inozemstvo 55—

SLOVENE

Inserati:
Enostopna pettivrsta (33 mm
široka in 3 mm visoka ali nje
prostor)
za enkrat po K 6—
poslana itd. po K 8—
Pri večjem naročilu popust.
Najmanjši oglas 59/9 mm K 15.
Izbeja vsak dan izveščaji
ponedeljka in dneva po praz-
nika ob 5. uri jutraj.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Rekopisni se ne vračajo; ne frankirana pisma se ne
sprejemajo. Uredn. telef. št. 50, upravn. št. 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ul. 6. — Račun poštne bran.
Ljubljanske št. 650 za naročnike in št. 349 za oglase,
avstr. in češke 24.797, ogr. 26.511, bosn.-herc. 7563.

K položaju v konstituantii.

Ljubljana, 2. junija.

Za ustavni načrt, kakor ga je sprejel ustavni odbor, je od 320 navzočih poslancev glasovalo 227 poslancev, proti pa 93. Vladno časopisje je tedaj razbobnalo to glasovanje kot velikansko zmago vladnih strank in vlada je naročila od vseh strani brzojavne čestitke. Dejansko pa vladni krogi uspeha tega glasovanja niso bili prav nič veseli. Šaj je treba prišteti med opozicionalne glasove tudi tiste poslance, ki pri glasovanju niso bili navzoči. Če všteto te, je bilo razmerje sledeče: 227 za, 192 pa proti.

Najhuje pa je zadelo vladno dejstvo, da so od hrvaškega ljudstva izvoljeni poslanci in največja skupina slovenskih poslancev v Jugoslovanskem klubu glasovali proti in nosi tako ustavni načrt na sebi pečat hegemonije in mazorizacije srbskega plemena nad hrvaškim in slovenskim.

To dejstvo je spravilo vladno in vladne stranke v veliko zadrego in zdaj si razbijajo glave, kaj naj storijo, da razčistijo ta neprijetni položaj, ki ga je po lastni krivdi ustvarila Pašičeva vlada. Toda sami ne vedo pravega leka. G. Pašić je pač ponudil Jugoslov. klubu izločitev kancelarpara-grafa, ako glasuje klub za ustavni načrt. Jugoslovanski klub je pa tako nečastno barantanje za načelna vprašanja odklonil.

Treznjeji politiki, zlasti iz radikalnega kluba, mislijo, da bi Jugoslovanski klub morda le glasoval za ustavo, ako se izpremenijo v ustavnem načrtu določbe o razdelitvi pokrajin ter se z novo koncepcijo približajo zahtevam Jugoslovanskega kluba. Med drugim se resno ventilira tudi vprašanje o nedeljeni pokrajini Sloveniji. Kakor se čuje, se slovenski demokratje in poslanci SKS silno bojé odgovornosti za posledice, ki bi jih prinesla delitev Slovenije in se nagibajo v tem vprašanju k programu Jugoslovanskega kluba.

Vsi ti uvidevnejši politiki, ki hočejo ustvariti boljše razmere med vladnimi strankami in Jugoslov. klubom, pa vendar pozabljajo, da je Jugoslovanski klub parlamentarna eksekutiva načelne stranke, ki za ustavna načela ne baranta kakor bosanski muslimani in da sestoji iz članov Slovenske ljudske in Hrvatske pučke stranke. Vendar je njihovo prizadevanje hvalevredno, ker čimbolj se centralistična večina približuje zahtevam opozicije, tem krajši bo boj, ki se bo na daleč v rednem, zakonodajnem parlamentu, ako se v konstituenti sprejme ustavni načrt vladne večine. Pašičevo mnenje, da se bo v kakih desetih letih na-

sprotstvo med centralisti in proticentralisti samoposebi izgledilo in bodo vse stranke pristale na centralizem, je precej naiven optimizem in dokazuje samo, da si ministrski predsednik ni prav nič na jasnem, kako naj reši zamotan položaj in doseže sporazum, brez katerega dve plemeni od SHS ustave ne bosta priznali.

Že sedaj se vidi, da vladna večina, stvorjena s kupčijami na račun davkoplačevalcev, ne bo držala, kakor hitro bo sprejeta v konstituenti ustava, ker se že sedaj krha in je polna dinamičnih sil. Režim obznan je pri nekaterih poslancih iz vladnih vrst vendar rodil odpor, četudi tih odpor, ko vidijo posledice tega režima, ki kakor blisk in grom naznanjajoči oblaki pretijo nevarnosti. So pa med njimi tudi taki, ki se le malo sramujejo svojega reakcionarnega ustavnega načrta, o katerem se je g. Stojan Protić izrazil, da bo prinesel državi, ako se ne izpremeni, najslabšo ustavo v Evropi od vseh držav, ki so obstojale že pred svetovno vojno in imele ustavo, da ni samo slabši kakor srbska ustava iz l. 1888. in ne izpodkopava samo srbijske svobode, ampak preti tudi, da razrahlja, poruši same temelje našega ustavnega in parlamentarnega življenja.

Nesoliden temelj, ki drži zaenkrat še stranke vladne večine, se je začel majati in pod vidikom bodočnosti se je že začel

med vladnimi strankami in v strankah samih ljut boj, ki se včasih pokaže tudi na zunan, včasih pa besni v parlamentarnih klubih. Nasprotstvo med demokrati in radikali in nesoglasje med bosanskimi in ostalimi radikali ter muslimanskim klubom glede reševanja agrarne reforme v Bosni in Hercegovini, se je v torkovi seji konstituante pokazalo v tako ostri obliki, da je dobila galerija vtis, da tu ne gre za kak nespornazum med vladnimi strankami, ampak za najhujšo borbo med vladno in opozicijo. Šele pri tretjem od štirinajstih oddelkov ustavnega načrta se mudi konstituenta in že se kažejo v vladnem bloku razpoke, ki jih nihče ne bo mogel zamazati. Demokratje in radikali že mislijo na bodoče zaveznike, pa jih ne morejo najti izven sedanjih skupin vladnega bloka.

Posl. dr. Šimrak je imenoval vladni ustavni načrt »ustavo mane — tekel — fares« in že danes mu dajejo dogodki prav. Vladna večina je bila za argumente govornikov Jugoslov. kluba gluha. Govorniki Jugoslov. kluba so se brez izjeme iz množice govornikov drugih klubov odlikovali po svojih stvarnih izjavah, na katera govorniki vladne večine ali sploh niso odgovarjali ali pa s splošnimi frazami ali celo s prostaškimi napadi in plitvimi gostilniškimi govori v — konstituenti, kakor n. pr. slovenska samostojneža Drofenip in Majcen.

nil na predsednika konstituante dr. Ribarja in zahteval od njega, naj izključi poslanca Barića od treh sej. Dr. Ribar je nato sporočil Bariću, da je za tri seje izključen iz konstituante. To postopanje predsednika konstituante je bilo prena-gljeno, ker se predsednik ni držal poslovnika. To je prvi slučaj izključenja iz konstituante.

Belgrad, 2. junija. (Izv.) Popoldanska seja konstituante se je začela ob 5. V imenu Jugoslovanskega kluba je govoril poslanec Stanovnik, ki je naglašal, da vladni načrt ustave ne zadovoljuje niti Hrvatov niti Slovencev. Govoril je načrtalje o kmetiskem združništvu v Sloveniji, za katero ima največ zaslug slovenska duhovščina. Za Stanovnikom je govoril samostojnež Drogenik.

Belgrad, 2. junija. (Izv.) Danes popoldne se je vlada pogajala z muslimani iz južne Srbije. Pogajanja niso uspela.

Proti kancelarparagrafu.

(Govor poslanca dr. Hohnjeca v konstituenti dne 23. maja.)

(Dalje.)

Ločitev med cerkvijo državo more biti ali dobrohotna ali sovražna. Dobrohotna je v Zedinjenih državah Severne Amerike, kjer cerkve sicer nimajo javnopravnega položaja, pa se vendar religija spoštuje, strogo praznuje nedelja, eksistirajo privatne šole. Nadalje se je dobrohotno izvršila ta ločitev v Braziliji, ki ima kljub tej ločitvi poslaništvo pri rimski stolici, nadalje v Belgiji, kjer se privatne verske šole ne samo tolerirajo, ampak tudi podpirajo iz javnih sredstev države, občine itl.

Sovražna pa se je ta ločitev izvršila na Francoskem in Portugalskem. Vendar pa so se tudi v teh dveh državah zadnji čas omilile najhujše ostrine tega ločitvenega zakona, ker je bilo nemogoče ves ta zakon proizvajati. Izkušnja je dokazala, da ločitev cerkve od države veliko bolj škodi državi nego cerkvi. Zato so bili slo-viti francoski državniki kakor Cambetta, Ferri, Waldeck — Rousseau proti ločitvi cerkve od države in za ohranitev konkordata.

Kakšno bodi torej razmerje cerkve do države? Vez med obema bodi organska, ki se naj kaže v prijateljskem sodelovanju. Cerkev in država sta, da se poslužim tukaj terminologije pravne filozofije, dve popolni družbi, to je taki družbi, da ima vsaka svoj lastni in samostojni namen, pa tudi vsa sredstva za doseg tega namena. Vsaka je v svojem področju suverena. Suvereniteta pa ne izključuje, da se država in cerkev medsebojno podpirata,

Burno glasovanje o 3. oddelku ustave.

Vlada se je udala muslimanskim begom. — Demonstracija Jugoslovanskega kluba. — Spopad med Pašičem in Barićem. — Pogajanja z macedonskimi muslimani neuspela.

Belgrad, 2. junija. (Izv.) V vladnih krogih je vladala danes velika razburjenost radi zadržanja muslimanskega kluba. Spor radi demisijske muslimanskih ministrov je bil zelo oster. O muslimanskih zahtevah je dopoldne razpravljala vladna in vladni klubi. Na seji vlade je Pašić navedel, da vladna večina ne bo pristala na svoj klub, da ublaži svoje zahteve, ker vlada ne more takoj ustreči vsem zahtevam. Ministra sta o tem poročala na seji muslimanskega kluba, ki je pa sklenil, da vztraja neomajno na svojih zahtevah in da ne popusti niti v enem pogledu. Poslanca Korkut in Karamehmedović, ki sta se svoj čas toliko trudila, da je muslimanski klub vstopil v vladno, sta sedaj najhujše nastopala proti vladi. Dopoldne je bil položaj tako kritičen, da je vlada že sklenila, da črloži glasovanje o tretjem delu ustave, dokler se ne reši kriza. Pred popoldansko sejo konstituante je imel radikalni klub sejo, na kateri je Pašić grozil, da bo od-

stopil in pozval regenta iz Pariza, da se reši kriza. Končno so vladni klubi sklenili, da se muslimanske zahteve sprejmejo v polnem obsegu. S tem je bila kriza rešena in sta muslimanska ministra preklicala svoj odstop.

Belgrad, 2. junija. (Izv.) Pri glasovanju o tretjem oddelku ustave je prišlo do tako burnih prizorov, kakor jih konstituenta še ni doživela. Jugoslovanski klub je uprizoril veliko demonstracijo. Poročevalec Demetrović je skušal govoriti, pa se mu ni posrečilo. Jugoslovanski klub in komunisti so glasovali proti vsem členom, proti členom, ki govorijo o agrarni reformi, pa tudi zemljoradniki.

Belgrad, 2. junija. (Izv.) Po glasovanju o tretjem oddelku ustave je prišlo do spopada med ministrskim predsednikom Pašičem in poslancem Barićem. Barić je zabrusil Pašiću v obraz, da so muslimani kupljeni. Pašić se je vsled tega strašno razhudil in pričel vpiti. Končno se je obr-

LISTEK.

Jože Piber:

XIX. umetnostna razstava v Jakopičevem paviljonu.

(Konec.)

Z lesom je Tone potrpežljiv. Idealist (št. 144) seza v idejo, postavil ga je v močan kontrast z obupanem, pa tako kot je les hotel in zahteval. Obup (št. 125) prekipeva v gornjem delu do najkristalnejšega izraza. Uklenjeno ljubezen — se lahko samo zre. In vsak kos lesa mu da novo misel, veliko idejo iz človečanstva.

Radiranke so majhne, neznatne včasih, a včasih idejno večje od slik. (Zanimivo in nujno potrebno je, da bo moral, kdor bo hotel govoriti špeci-elno o Kraljih, dati mnogo, mnogo strani na razpolago samo njihovem idejnemu svetu.) Omenil bom samo nekatere: vse rdeče radiranke Življenja (od št. 137—142; bodisi sveto misel tragične mistike Rojstva, bodisi katerokoli drugo do Izgnancev!), Davida, Mihaela, v triumfalnem veličanstvu z glavo navzdol, Vnebovzetje, v rožah in oblakih odeto, Tožno, s polnim izrazom boli v obrazu, rokah, medlih pegah, Iskariota, kot ga do danes ni še nihče podal, originalni Sen ljubezni in naše pristno domače Vprašanje.

Motivi za plakate: Deveta dežela — so zanj posebno hvaležni. Zločinec in Hroma ga ločita od vsake naivnosti in vodita do najglobljih duševnih nians in bolesi.

Pri: Adamu, kje si? — in še kje drugje nekateri strme. Ni treba! Mislijo naj — krščansko!

Še o delih Frana Kralja: od barvnih slik do reliefov — na kratko:

O »prečudnih« slikah, tako lahko vsakdo, ki vstopi v paviljon, bere komentar samega Frana Kralja, ki je pa le znak, da umetnik niti sam ne verjame, da ga bo občinstvo doumelo. Če je to dobro — je drugo in zanj ob drugi priliki upoštevanja vredno. (Tone vsaj lahko izhaja brez napačnih razlag.) — Vizija sv. Antona in Pekoča vest sta tudi v Pojasnilu dobri. Pri Pošastnih sanjah je za sliko zanimiva že tehnika sama, ki mogočno izraža blodnjo (predvsem s tem, da že sama slika izstopa iz okvirja!) — Materni egoizem je tudi ena te vrste, ki sloni na svetlobi barv. Ideja je v njej za današnji čas preaktualna. In to ni nič hudega. Slabši sta Radovednici s slabo izraženo mislijo.

Pri portretu Žene z rožo (št. 73) pravijo, da je obraz dobro naturalističen. Čul pa sem ljudi, ki so pravili o njem, da je brez plastike. Temu pritrdim. In ko bi samo to našel v njem, bi sliko iz že XIX.

slovenske razstave — izobil. Iskal sem ideje in z njo našel vse: Roža s čudnim zelenim trakom deli ženo v: ženo-duha in ženo-človeka. Kaj odtehta drugo, značijo bele plasti; z rokami le malo poseza vanje. Toda — kaj to! — vse je rdeča roža, in kdo naj ve, kje seza eno v drugo.

V ilustracijah Bevkovih: Pesmi — je globino citiranih verzov dobro označil, predvsem: svetloba se reži v temo in naprej — in: moje telo skrivnosti nosi. Da bi jih le v klišarni mnogo ne zmanjšali in poslabšali!

V Kralja Matjaža je vlil posebnost svoje vrste: operira z dvojno sliko. Na gornji (tekstni) se poslužuje po svoje besedila in izrablja ozadje (belo-temno). Piše tako, da lega posameznih črk in besed harmonira z vsebino. Pri: zadosti malo ž njo živi — črke padejo v teman pas, zadnje sezajo v belega (— upanje!). Pri: zajaše konjca brzega — vidimo skok. Pri: devet je padlo vselej glav — meč, padanje glav. Isto tudi pri: Matjaž jo ročno sukati ve — in: po bliskovo mu sablja gre itd. Pod tekstom: Se kralj Matjaž oženil je — rasejo rože. Drugod zopet drugače. Povsod: polno novega. — Spodnje ilustracije (h tekstu) so posebnost, ki nam je domača, dasi nam je do danes bila neznana.

V lesu in mavcu je Fr. Kralj v splošnem še tak kot je bil (Sveta Mati

in Evangelist Janez). Dobro je, da je z linijami in temnimi plastmi posegel tudi na to polje (Dvojni ljudje in Pomladna pesem: podlagi!) Znamenite in skoro najoriginalnejše delo razstave Umetnik v razvojni stopnjah, s finim izrazom brez telesnosti, izpričuje besede: O telo, ječa moje duše! — V reliefnih slikah, oziroma plaketah je elegantnejši od brata in navnejši (V nebesa itd.). Mislim, da v teh tudi obiskovalcem bolj ugaja.

Sicer pa se naše občinstvo bori še z obema, toda ne kot z nasprotnikoma, ampak kot z dvema potencama, katere bo kmalu doseglo, ker gre povečini novi umetnosti naproti brez bojazni in velikega dvoma. Treba je, da ji gre naproti še brez prestanka — in ko jo doseže, bo čutilo njen božji blagoslov.

Pa še to: Maksima Gasparija sem med referatom prezrl. Ne vem, kaj to. Vendar so vzroki na vsak način globlji. Da ni umetnik — je gotovo. Pa še zelo lep vzgled imamo v njem, da še tako individualno izražanje ni niti »najmanjša« lastnost umetnika. Možno nima niti ene svoje ideje, niti ene svoje misli. In: kaj bi potem z njim?

da v boljše in varnejše spolnjevanje svoje naloge sprejme to podpora druga ali druge. Odločujoča je samo bistvena neodvisnost. Temeljna oblika za razmerje cerkve do države je: koordinacija, ne subordinacija, kooperacija.

V tem oziru je tudi rekel papež Leon XIII.: »Cerkvena in državna oblast sta obe vsaka v svoji vrsti najvišji. Obe imata gotove meje, v katerih obstojata, in sicer meje, ki so določene po naravi in vsebini obeh.«

Gotove stvari so, ki ne spadajo izključno pred forum cerkve pa tudi ne države, ki torej spadajo pod oblast obeh. To so takozvane mešovite zadeve: prazniki, pogrebništvo, skrb za reveže in bolnike, skrb za odraslo mladino, zakonska zveza, zgradba cerkva in cerkvenih zavodov in predvsem šolstvo.

V teh mešovitih zadevah kakor sploh v vseh stvareh, ki čisto in popolnoma spadajo ali pred cerkveni ali državni forum, velja načelo, da si stojita tukaj nasproti dve suvereni oblasti, da je treba tukaj v vsakem slučaju nastopati ne enostransko, ampak sporazumno. Treba je, da se doseže sporazum. V stvareh manjše važnosti zadostuje dogovor od slučaja do slučaja, v stvareh večje važnosti pa je potreben trajen in obvezen dogovor.

Ako hočemo, gospodje, da bo tako razmerje med cerkvijo in državo vladalo tudi v naši državi, potem, gospodje, morate črtati zadnji stavek 12. člena, ki govori o takozvanem kancelarparagrafu. Jaz sem, gospodje, že zadnjič poudarjal, da kancelarparagraf direktno nasprotuje cerkvenemu pravu, in sicer can. 1260, ki določa, da so služabniki cerkve v izvrševanju svojih duhovniških nalog in dolžnosti odvisni edinole od svojih cerkvenih predstojnikov. Gospodje, kdor hoče, da bo pri nas razmerje med cerkvijo in državo mirno, da bosta obe oblasti delali sporazumno in skušali doseči tiste velike kulturne naloge, ki so stavljene v naši državi našemu narodu, ta bo odklonil kancelarparagraf v ime svobode in kulture.

Našli so se.

Belgrad, 28. maja.

Zadnje seje konstituante so kazale na ministrskih in poslanskih klopek velike vrzeli, prazne so zlasti klopi sloven. samostojnežev, ki so odšli vsi z dijeta na dopust razen Pucelja in Majcena. Včeraj in danes se v parlamentarnih krogih mnogo govori o ministru Pucelju radi nelojalnosti, ki jo je zagrešil proti svojemu tovarišu ministru dr. Jankoviću. Podal je iz ministrstva za poljedelstvo zemljoradniku Moskovljeviću podatke, na podlagi katerih je očital posl. Moskovljeviću dr. Jankoviću korupcijo, ker je oddajal ta iz topčiderske pristave, ki je državna last, uradnikom ministrstva mleko po nižjih cenah. Dr. Janković se je na včerajšnji seji zagovarjal in dejal, da ne more biti govora o korupciji, ako so dobivali njegovi uradniki v svrhu zboljšanja gmoletnega položaja po znižani ceni mleko iz državne pristave. V parlamentarnih krogih se sodi, da bi moral minister Pucelj radi tega nekvalificiranega čina odstopiti; to pa se gotovo ne bo zgodilo, ker po eni strani zavest parlamentarne dostojnosti pri g. Pucelju ni dovolj razvita, po drugi strani ga druge vladne stranke k izvajanju posledic ne bodo silile, ker imajo že itak dovolj drugih neprilik v vseh vladnih strankah; zlasti med demokrati, pa tudi v radikalnem klubu so nesoglasja čimdalje večja, vendar ne takega značaja, da bi v bližnji bodočnosti došlo do razcepa. Pač pa veže demokrate in radikale samo še centralistična ustava in se nasprotstvo med obojimi kaže čimdalje bolj očito tudi v zbornici, kjer drug drugega napadajo.

Kancelarparagraf je večina v zbornici sprejela uprav povešenih glav. Zavedala se je, da s kancelarparagrafom ni izvršila nobene državne modrosti in so radikalni glasovali zanj samo iz bojazni, da se sicer vladna večina razbije, predno se reši ustavno vprašanje. Da dajo kljub temu izraza svojemu prepričanju, je poleg nekaterih drugih radikalov glasoval proti kancelarparagrafu tudi predsednik radikalnega kluba Aca Stanojević. Edino slovenski samostojneži, katerih brihtnost v konstituantu ne vživa posebnega slovesa, so kazali nad kancelarparagrafom veselje, zavedajoč se, da so z njim dosegli en parlamentarni, četudi negativni uspeh, kakor se poreden fant veseli svojega porednega dejanja, meneč, da je izvršil junaštvo.

Današnja seja konstituante je postala živahna, ko je začel govoriti član Jugoslov. kluba posl. Roškar. Neusmiljeno je bilčal nespametno gospodarsko politiko sedanje vlade, ki z neenotnimi in pretiranimi davki izsesava slovenskega kmeta ter štiti kapitalistične sloje, nalagajoč glavna bremena revnejšim slojem. Vladna večina se je čutila hudo prizadeto. Demokratiški minister dr. Krizman je govorniku zaklical: »Davki so še premajhni,« kar je izzvalo hud odpor pri poslancih Jugoslovanskega kluba. Dr. Krizmanu sta neprestano pri

sekundirala Pucelj in Majcen; slednji se je zaganjal proti zadrugam in združništvu, ki je samostojnim sploh trn v peti, ker je združništvo največja ovira za razne podeželske oderuhe in izjemalce kmetijskega stanu. Posl. Roškar je v svojem govoru ministra Pucelja zaradi njegovega nasprotstva do združništva ostro napadel. Na včerajšnji seji je namreč odgovoril Pucelj na vprašanje poslancev Piška in Roškara glede nakupa 2000 konj v Sloveniji po zadrugah za izvoz na Grško, da on kot minister za poljedelstvo ne pusti, da bi kmetje po zadrugah prodajali konje, ampak da naj prodajajo konje sami brez posredovanja zadrug. Pri tem je mislil na razne konjske mešetarje iz vrst Samostojne kmetijske stranke, ki naj bi vtaknili dobiček v svoje žepe. Pucelj je govornikom izjavil: »Nem napravljen značilen medklic: Kaj ne, konji bodo rešili kmeta?«

Poslanec Roškar je v svojem nadaljnjem govoru ostro obsodil policajdemokratski sistem, ki z nasilstvom neti v ljud-

Težaven notranjepolitični položaj v Italiji.

Rim, dne 1. junija 1921.

Ker vlada pri volitvah v parlament ni dobila večine, se pogaja s socialistično in ljudsko stranko, da se omogoči parlamentarno delo na podlagi nove strankarske koalicije. Pogajanja s socialisti so za enkrat takorekoč samo akademičnega značaja, ker mora stranka v to svrhu sklicati izredni kongres. To pa je mogoče šele potem, ko se vrne socialistična deputacija, ki se je te dni podala v Moskvo, da se z Ljeningom pogaja glede možnosti vstopa v III. internacionalo. Šele potem se stranka odloči, ali more v vlado, najbrž pride zaradi tega tudi do novega razcepa v stranki. — Realen pomen imajo pogajanja z ljudsko stranko, ki se pravkar vrše in o katerih še ni znano, kakšen rezultat bodo imela. — Medtem je izbruhnilo nevarno uradniško gibanje. Vsi uradniki, počenši od najvišjih upravnih mest do uradnih slug, zahtevajo najmanj vsakomesečni doatek k draginski dokladi v znesku 200 lir. Finančni minister Bonomi pa to načeloma odklanja, ker bi to obremenilo držav-

stvu nezadovoljnost. Takoj so se znašli slovenski demokratje, socialisti in — narodni socialisti Deržič. Golouh in Deržič sta klicala, da je dal dr. Brejc streljati na delavce, čeprav jih je gnal Golouh s svojimi tovariši proti policiji, ki je v samoobrani rabila orožje in čeprav Golouh in Deržič dobro vesta, da dr. Brejc nikdar ni dal povelja streljati. Ko se je začel z ministrskega sedeža vsajati za govornikovim hrptom tudi dr. Kukovec, je dobil za to iz klopi Jugoslovanskega kluba zaslužen odgovor: Vaš »Slovenski Narod« pa je pisal tedaj, da je teklo še premalo krvi. Dr. Kukovec je takoj obmolnil. Tudi socialist Etbin Kristan se je hotel proslaviti, gotovo ne v veselje svoje stranke z medklicem: »S socializacijo ni nič. Kaj govorite o socializaciji?« V Sloveniji pa bo svoje sodruga farbal, da hoče izvesti socializacijo trboveljskega premočnika. Poslanec Roškar ni ostal nasprotnikom nič dolžan in je končal med viharim aplavzom Jugoslovanskega kluba.

ni proračun za 2 milijardi 700 milijonov lir na leto, če se vpošteva še izenačenje plač, ki je uradništvu upravičeno tudi zahteva. Bonomi je pripravljen na rešitev uradniškega plačilnega vprašanja, toda pod pogojem, da se število uradništva, katero je po vojski silno narastlo, je slabše kvalificirano in povzroča veliko desorganizacijo v upravi, primerno reducira. Uradništvo pa se temu kategorično upira, glede draginske doklade pa se sklicuje na izrecne obljube ministra za notranje zadeve, ki je uradništvu s obljubo povišane doklade kupil, da je vodilo volitve po intencijah vlade. Vsled tega grozi Giolittiju ministrska kriza neodvisno od nepovoljnega izida volitev. — Nevarnost preti tudi od fašizma, ki se kljub svojemu velikemu porazu pri volitvah ni iztrezil in nadaljuje poboje in nasilja po celi Italiji. Voditelj fašistov je socialistom in popolarom zagrozil, da zbere v Rimu na dan otovoritve parlamenta 20.000 oboroženih fašistov, da preprečijo vsako diskusijo o fašistovskih nasilstvih. — Položaj vlade je vsled tega zelo težaven.

Industrijska kriza na Češkem.

Velika gospodarska kriza zapadne Evrope nastopa nevzdržno pot proti vzhodu. Na Češkem je postala za kovinsko in steklarsko industrijo naravnost akutna. Skladišča so prenapolnjena, ker ni izvoza in posledica tega nezaposlenost delavstva, ki stavi svoje nove zahteve. Industrijska kriza na Češkem je precej podobna angleški, s to razliko, da so na Angleškem cene za prehrano padle skoro na predvojno nivo, na Češkem pa le malo. Na Angleškem je nastal oster socialni boj med delodajalci in delavci radi znižanja plač, ki naj bi omogočila konkurenco domače industrije s tujo. Isto je na Češkem. V steklarski in tekstilni industriji tekmuje nemška industrija s češko na svetovnem trgu s 50 % in pri strojih s 60 %. Vzrokov je za to je več. Predvsem so se češkoslovaški industriji na glavnem zboru 28. maja v Pragi pritoževali nad previsokim direktnim obdav-

čenjem industrije in nad previsoko tarifno politiko železniškega ministrstva, ki onemogoča vsako tekmo na svetovnem trgu. Zahtevali so, da mora storjeno delo delavca odgovarjati razmeroma visokim delavskim plačam na Češkem, ako se hoče ohraniti industrija in s tem zaposlenost delavstva. Minister dr. Hotovec je priznal, da je bila politika zunanje trgovine umerjena s političnega in ne s trgovinskega vidika. Ta politika se pa mora spremeniti, ker je Češka z 80—90 % navezana na izvoz. Zato se bo dvignila kontrola nad trgovino z inozemstvom. Kovinska industrija zahteva v novi kolektivni pogodbi 10 % znižanje plač, 10 % odpust delavstva in 10 % zmanjšanje delavnega časa. Naravno, da je zadelo to na odpor delavstva, ki se brani prevzeti vsa bremena za omogočenje izvoza na svoje rame.

Stanje rudarske stavke na Angleškem.

Splošna stavka rudarjev v Angliji traja dalje. Gospodarske posledice tega stanja, ki traja že ves mesec, so nedogledne. Vsled popolnega prekinjenja produkcije premoga v Angliji, rapidno naraščajo številke uvoza oglja iz Zedinjenih držav Severne Amerike, ki se seveda razteza na vse nekdanje območje angleškega eksportnega trga. Lloyd George je spričo popolne brezuspešnosti pogajanj med rudarji in lastniki te dni izdelal vladni načrt začasne pogodbe, ki sloni na sledečih, vse-kakor jako kurioznih načelih: Začasna pogodba med lastniki in rudarji velja, dokler se ne sestane splošna narodna komisija za določanje mezd. Med tem časom se bodo mezde rudarjev stopnjema zniževale, dokler ne dosežejo stopnje, ki

odgovarja faktičnemu gospodarskemu položaju rudništva. Diferenco med dozdaj veljavnimi mezdami in mezdo, ki jo narokuje položaj rudniške industrije, bo poravnala vlada potom enokratne tiržavne podpore 10.000.000 funtov šterlingov, ki bo šla vsa v dobro delavstvu; zato pa vlada odkáže lastnikom za dobo 3 mesecev vse tiste minimalne ugodnosti, katere so dozdaj uživali. — Rudarske organizacije se splošno izrekajo zoper ta način poravnave in ni dvoma, da ga končno odklonijo, na drugi strani pa Lloyd George v tem slučaju ne misli na nasilno razsojo spora, ampak se hoče še nadalje držati nevtralnega. Vsled tega je položaj prav tako zamotan kakor je bil.

Politične novice.

Liberalci in samostojneži denuncirajo. Z dežele prihajajo dan za dnem poročila, da skušajo samostojneži in liberalci terorizirati naše ljudi s sodnijskimi ovadbami. Povsod stikajo za našimi ljudmi, prisluskujejo in zalezujejo jih, da bi veliki kje kako besedo, ki bi jim mogla služiti za sodnijsko ovadbo. V bojnem metazu pade marsikdaj kak beseda, tako na eni kakor na drugi strani, ki je prenačljena in se morda ne da vzdržati v cellem obsegu. Gotovo je pa tudi to, da so v zavijanju in potvorbi resnice, v podtikanju in obreko-vanju samostojni »osrečevalci« našega kmeta pravi mojstri. Kaj so vse v zadnjih dveh volivnih bojih liberalni in samostojni agitatorji govorili o naših vodilnih možeh, koliko laži in obrekovanj so razširili med ljudstvo! Ko bi mi vse to spravili pred sodišče, bi morali nastaviti pri sodiščih najmanj še enkrat toliko sodnikov, da bi bili kos vsem pravdam. Naši ljudje so pa v tem oziru prizane-ljivi in popustljivi. Sodišče se izogibljuje, rajši požro tudi krute žalitve, kakor da bi lazili okoli so-dišč. Naši nasprotniki pa kar na slepo srečo ova-jajo, samo da delajo našim ljudem nepravilne. Zlasti po nekaterih krajih na Dolenjskem si samostoj-neži skušajo na ta način hladiti batine, ki so jih zadnjih volitev dobili. Menda najbolj »ženi-

če bodo naša sodišča tudi v teh primerih tako stroga, kakor so nasproti našim pristašem. Ko bi hoteli vse goljufije nasprotnikov v zadnji volivni borbi ovajati, bi spravili znaten del samostojnežev in njihovih zaveznikov pod ključ, seveda če bi oblastva hotela postopati v smislu zakona. Dogo-dilo se je namreč, da je neki okrajni glavar naše kar naravnost pozval, naj ne ovadijo nasprotnikov, dasi so bile njihove goljufije jasno dokazane. Ker vidimo, da hočejo naši politični nasprotniki naše ljudi terorizirati s sodišči in okrajnimi glavarstvi, ne bo nam kazalo drugega, kakor da nastopimo isto pot. Naša potrpežljivost ima tudi gotove meje.

— Odkod avtonomizem? Dozdaj so demokratski listi avtonomizem označili kot nevarno politično strujo, ki izvira iz skrivnih avstrofilskih nagonov ali pa vsled okuženja z internacionalnim klerikalizmom. Naš dobri znanec in vedno originalni profesor dr. Franc Ilešić pa je iznašel pravi vzrok avtonomizma in podaja rezultate svojega tozadevnega raziskovanja v »Slovenskem Narodu« 3. junija tega leta. Pravi, da pozna v Zagrebu dva znanstvenika. Eden je avtonomist, drugi centralist. Odkod avtonomizem prvega? »Sedem let se že ni vozil po železnici!« Avtonomistično mišljenje je pravzaprav duševna bolezen, izvirajoča iz sedečega načina življenja. Edini in najboljši lek proti avtonomizmu je pridna vožnja po železnici, veliko gibanja in svežega zraka, seveda ne po kranjskih gorah, ampak po Belgradu. »Odkod naj sicer v svoji duši vzemo praktično in dejansko jugoslovanstvo?« Sploh meni gospod dr. Ilešić, da avtonomizem cvete najrajši v samotni med štirimi stenami. Iz tega bi se dalo res najlažje razlagati, zakaj so n. pr. špekulanti in verižniki, ki se veliko vozijo, po veliki večini centralisti, univerzitetni profesorji pa, ki doma sedijo, večidel avtonomisti. Dr. Ilešić je duhovit mož, to se mu mora pustiti.

— Naše notranje državno posojilo in javnost. Kakor smo že poročali, se je pri pogajanjih med zastopniki bank in vlado radi notranjega državnega posojila v znesku 500 milijonov dinarjev dosegel popoln sporazum. Banke bodo sodelovale z zneskom, ki bo odgovarjal v višini vlog dotične banke. Finančna moč bank v posameznih pokrajinah se presoja lahko iz udeležbe pri tem državnem posojilu, pri katerem bodo banke iz Hrvatske in Slavonije udeležene s 53 odst., iz Slovenije z 20 odst., iz Srbije s 15 odst., iz Bosne z 8 odst., iz Dalmacije z 2,5 odst. in iz Vojvodine z 1,5 odst. Hrvatski listi objavljajo k temu notranjemu posojilu različne komentarje, umestne in neumestne. Nam se zdi to notranje posojilo pogrešeno, ker bodo, pri njem zaslužile banke, široki sloji ljudstva pa bodo izključeni in ker se je to državno posojilo najelo brez sklepa parlamenta. Vlada pa je že vedela, zakaj se je izognila ljudstvu. Svesta si je pač, da bi pri ljudstvu ne bilo potrebnega odziva, ker ljudstvo do te vlade nima zaupanja; ljudstvo je izgubilo do sedanje vlade zaupanje ne samo iz političnih razlogov, ampak tudi zato, ker se vlada nič ne briga za obveznosti, ki jih je prejela od svojih prednic glede izplačila priznanic povodom markiranja kronskih bankovcev. Končno bi vlada morala ljudstvu tudi pojasniti, zakaj bo posojilo potrebovala. Za kako parlamentarno podkupovanje bosanskih begov bi ljudstvo seveda ne zaupalo vladi posojila. Vlada je s svojim apelo zgolj na banke sama priznala, da ne vživa zaupanja ljudstva, priznati bo pa morala tudi, da se obrača pač na Hrvate in Slovence, kadar od njih kaj potrebuje, ne pa tedaj, kadar Hrvatje in Slovenci stavijo nanjo svoje zahteve. Samo to smo hoteli pibiti, ker sicer nismo in ne moremo biti proti državnemu posojilu, ker smo za državo, ki potrebuje kredita.

— Kako gospodarijo z ljudskim denarjem. Vsakdo se je začudil, ko so prišle iz Belgrada vesti, da zahteva vojno ministrstvo za kritje s ojih izdatkov 10 milijard kron. Celo finančni minister sam se je prestrašil nad to ogromno zahtevo in poslal spis nazaj v vojno ministrstvo, da ga revidirajo in zmanjšajo. Čemu te velike vsote služijo, to nam v precejšnji meri razjasnuje pisanje belgrajskih in to vladnih listov. »Balkan« pravi: »Ko je demokrat Drašković nadomestoval vojnega ministra, je bilo v ministrskem svetu sklenjeno popolnoma tajno, da se nemudoma, potom direktnih pogajanj, izvrše vojne dobave za vsoto 2 milijard. Takoj drugi dan, ko je bil ta kredit odobren, je bila že sklenjena ta pogodba z avstrijsko tovarno orožja. V imenu naše države je to pogorbo podpisal konjeniški major g. Voja Todorović, ki je srleč po vsem — stvar že preje dovršil, sedaj pa zaključil samo formalno. Način, kako je bilo izvršeno odobrenje kredita in pa izredna hitrost pri podpisovanju direktne pogodbe, je izzval mnogotere komentarje, ki napovedujejo novo afero. Mi se ne bi hoteli pridružiti onim, ki pripovedujejo o novih provizijah; pravimo pa, da je cela zadeva zelo nejasna. O stvari pa bo vojnemu ministru predložena interpelacija.« — Demokratska »Epoha« poroča o precej čudnih manipulacijah tega majorja Triforovića in poziva vlado, da še pravočasno prepreči škandal.

— Lastna obsodba. »Agramer Tagblatt« piše v uvodniku o zunanji politiki z

dne 1. t. m.: »Če se neprestano povdarja, da ljudstvo nima zaupanja do države, kar sicer ni res, če se neprestano govori o predstojećem razsulu, potem se ni treba čuditi, da so v inozemstvu nezaupljivi.« — Kljub temu bode demokratsko časopisje nadaljevalo svojo večno pesem o državi nevarnih elementih in vlada bo dala temu svoj placet z vzdrževanjem proslulih obznan.

+ Take Jonescu v Belgradu. Kakor poroča »Journal des Debats«, pride rumunski minister zunanjih poslov Take Jonescu koncem tega tedna v Belgrad, kjer se bo razgovarjal z jugoslovanskimi državniki.

+ Tudi Bavarska se mora razorožiti. Reuter poroča: Da se razprše pomisleki, ki so se pojavili glede Bavarske, je angleška vlada svojega zastopnika v Monakovem pooblastila, naj bavarski vladi kategorično izjavi, da Bavarski glede razorožitve ne bo dovoljen nobenih drugih ugodnosti kakor ostali Nemčiji. Popolna izvedba pogojev ententnega ultimata je edina pot, s katero se Bavarska in vsa Nemčija izogne neprijetnostim.

Županske volitve po deželi.

V Starem trgu pri Ložu je izvoljen za župana somišljenik SLS g. Josip Škrbec. Tudi vsi svetovalci so pristaši SLS.

V št. Lambertu je izvoljen naš pristaš g. Anton Grobelj. Obč. svetovalci so razun enega vsi pristaši SLS.

Zdenska vas. Novi župan g. Jakob Prelesnik in vsi svetovalci so pristaši SLS. Podgora. Somišljenik SLS g. Franc Zevnik je izvoljen za župana. Tudi svetovalci so vsi pristaši SLS.

Št. Peter pri Novem mestu. G. Franc Bevc, pristaš SLS, je zvoljen za župana. Obč. svetovalci so vsi pristaši SLS.

Radeče. Pri županskih volitvah je prodril pri ožji volitvi z enim glasom večine komunisti Franc Martinšek. Kakor znano, so dobili pri obč. volitvah komunisti 10, naša stranka 9 in samostojni 5 odbornikov.

Brunice. Po dogovoru je izvoljen za župana g. Gregor Rajar (SKS), za podžupana pa g. Franko Franc (SLS).

Črnomelj. Za župana je izvoljen g. Jan. Strugar, izven strank.

Talčji vrh. Za župana je izvoljen Agnič Franc (SKS). Svetovalci so vsi pristaši SLS.

Dobliče. Pri županskih volitvah je bil potom žrebanja izvoljen samostojni gostilničar, Vrtina.

Loka pri Črnomlju. Dosedanja trdnjava naših nasprotnikov je padla. Novi župan g. Janez Zajc in vsi svetovalci so pristaši SLS.

Smlednik. Za župana je bil soglasno izvoljen g. Jože Burgar, pristaš SLS. Svetovalci so vsi pristaši SLS.

Lož. V Ložu so izvolili za župana Friderika Bravca. Vlada je volitev razveljavila in postavila občini gerenta. En dokaz več, kako vlada spoštuje samoupravo občin.

Dnevne novice.

— Draginjske doklade uradnikom. Iz Belgrada se nam poroča, da je ministrski svet že sprejel predlog o povišanju draginjskih doklad. Ker pa naknadno niso hoteli vsi člani vlade podpisati tozadnega sklepa, češ da je povišanje previsoko, pride zadeva iznova v sejo ministrskega sveta. V načelu pa je povišanje sklenjeno za ukazne in neukazne uradnike ter nameščence za nazaj od 1. maja.

— Za izplačilo od Amerike zadržanega premoženja jugoslovanskih državljanov. Posl. Karel Škulj je stavil na ministra za zunanje zadeve sledeče vprašanje: Tekom vojne dobe se je nabrojilo v Ameriki mnogo slučajev, da so tamošnji Slovenci in Hrvati svojcem v stari domovini, to je v Sloveniji, Hrvatski, Slavoniji, Dalmaciji in drugod, zapustili svoje premoženje bodisi povodom smrti bodisi drugim potom. Ker pa je Amerika smatrala vso avstro-ogrsko državo za sebi sovražno, je konfiscirala premoženje avstro-ogrskih podanikov. Sedaj pa to imovino, tako razne zavarovalnine, posmrtnine itd. upravlja »Oskrbištvo tujezemskega premoženja v Washingtonu«, in ker Amerika še danes smatra vse bivše avstro-ogrške državljane za sovražne, se v dosego označenega premoženja od strani ameriškega vlade stavijo velike ovire, tako da že več let ljudje ne dobijo svojega denarja. Dočim je Amerika prva izmed vseh držav priznala Kraljestvo SHS, nasprotno pa noče priznati saint germainskega in versailleskega miru, nastaja v imenovani zadevi za naše državljanke težkoča, ki baš sedaj vsled padajoče valute ameriškega denarja postaja vsak dan občutnejša. Vprašam gospoda ministra: 1. So mu li znane opisane razmere? 2. Je voljan vse potrebno ukreiniti, da se čim prej reši omenjena zadeva v prilog našim državljanom, da se jim izplača njihov denar, ki žleži brez-

plodno v oblasti ameriške vlade. 3. Je voljan v očigled padanja ameriške valute vso akcijo pospešiti? Prosim ustmenega odgovora.

— K izmenjavi 20-dinarskih bankovcev. Poslanci SLS so zaprosili ministrsko predsedništvo, da se z ozirom na to, da mnogi niso še zamenjali 20-dinarskih bankovcev, podaljša rok za zamenjavo do 30. junija.

— Železni drobiž — zopet veljaven. (Presbiero.) Da bi zadostil potrebam denarne cirkulacije, je finančni minister ukazal državnim blagajnicam, naj v bodoče sprejemajo tudi kovani železni drobiž, ki je ostal v prometu še iz časov bivše avstro-ogrške monarhije. Državne blagajnice bodo sprejemale ta drobiž po njegovi nominalni vrednosti, t. j. 20 vin. — 5 par.

— Generalni direktor carin oastopi. Iz Belgrada se poroča, da je podal ostavko dolgoletni generalni ravatelj carin g. Vasa Kukič.

— Lov občne Polhovgradec je bil 2. junija na ljubljanskem okraj. glavarstvu združen za K 15.500, dočim je šel zadnjič za K 80.— Zdražil ga je uradnik »Jadranske banke« Miho Hafner.

Zveza delovodij in industrijskih uradnikov je že ustanovila okrajna društva Kamnik, Jesenice in Tržič. Vsak zaveden tovariš, ki hoče imeti gospodarsko in socialno korist varovano, naj pristopi k zvezi. Okrajno društvo Ljubljana ima v soboto 4. januarja ob pol 8. zvečer v gostilni pri »Zlati ribi« zborovanje, pri katerem se sprejemajo tudi novi člani. Dolžnost rednih članov pa je, da se tega zborovanja gotovo udeležijo. Pojasnila zaradi pristopa daje tajnik D. Verbič, Zaloška cesta 2. (k)

— Produktivna zadruga čevljarških mojstrov za Slovenijo v Ljubljani in čevljarška zadruga za Ljubljano in okolico, vabi gg. članke, ki se nameravajo udeležiti velesejskega dela, v nedeljo, dne 5. junija točno ob 10. uri dop. v restavraciji Narodnega doma. K temu sestanku se vabijo vse obstoječe organizacije in zadruga v Sloveniji, ki so bile svojetasno že pisмено obveščene, da pošljejo vsaj po enega delegata. (k)

Štajerske novice.

Skrivnostni mrlič. Mari bor, dne 2. jun. Transport skrivnostnih mrličev, ki so v 14 krstih bili pripeljani baje iz Švice na mariborsko postajo, se je včeraj neovirano nadaljeval. Komisija je dala odpreti le 2 krsti. Po mestu se o tem transportu širijo razne vesti, zato bi bilo treba, da bi komisija to zadevo uradno pojasnila. Ljudem se namreč čudno zdi to-le: Če so to res trupla v Švici umrlih srbskih oficirjev, so morala biti pač odpremljena od ondotnega našega zastopnika ter transport opremljen s potrebnimi uradnimi listinami. Če pa je bilo vse v redu, zakaj pa so se zdela našemu obmejnemu komisarju tako sumljiva, da je zadržal transport in odredil preiskavo? Zakaj niso preiskali vseh rakev, ampak le dve? Če so bila v rakah res trupla srbskih oficirjev, ki so umrli v tujini, zakaj se njim na čast ni priredil spodoben sprejem na meji, pač pa preiskava? Kako to, da se tak transport glasi na ime zasebnega človeka, stanujočega v nekem belgrajskem hotelu? Vse to se ljudem čudno zdi. Sedaj pride pa še poročilo »Tabora«, ki pravi, da transport ni bil res oddan v Švici, marveč v Parizu. Ta stvar naj se pojasni, da ne bo nepotrebnih govoric.

Spori med mariborskimi zdravniki. Vsled tožbe mestnega zdravnika dr. Leonharda proti primariju dr. Černiču pridejo zopet pred sodišče dogodki, ki so se vršili v Mariboru krvavega 27. januarja 1919, ko so Nemci naskočili magistrat. Dr. Černič je očital dr. Leonhardu, da je pri onih dogodkih tudi on udeležen. Iz drugih razlogov je vložil proti dr. Černiču tožbo tudi dr. Matko, privatni docent v Pragi.

Mariborska porota se prične v ponedeljek 13 t. m. Določenih je že doslej 27 slučajev, sledi jih pa še več.

Ljubljanske novice.

Ij Katoliško društvo rokodelskih pomočnikov bo imelo v nedeljo, dne 5. t. m. sv. mašo na Rožniku. Pri sv. maši bo pel društveni pevski zbor. Pričetek je ob 7. uri.

Ij Ustanovni občni zbor Slovenske Straže, podružnice Primorcev, se vrši danes ob 6. uri zvečer v rožcah v Unionu. Vsi Primorci-begunci uljudno vabljeni. — Pripravljalni odbor.

Ij Gledališke vesti. Ljubljansko Narodno gledališče je posetil upravnik Narodnega gledališča v Splitu gospod Niko Bartulović. Prisostvoval je v intendantski loži predstavama »Elge« v dramskem in »Vaske šole« ter baleta v opernem gledališču. — Iz zagrebskega Narodnega gledališča je došel kot gost naše uprave kapelnik gospod Jožefović, da si ogleda našo vpriporitvi »Zlatoroga« in »Vaske šole«.

Ij Iz gledališke pisarne. V petek dne 7. t. m. nastopi prvič na našem odru v vlogi Cavaradossia (Tosca) novoangažirani tenorist g. Marcel Sovilski, odlični pevec, ki je doslej deloval na raznih večjih poljskih in nemških odrih.

Ij V prid Borštne-Verovškega spomenika priredil »Udruženje gledaliških igralcev v Ljubljani« dne 5. junija promenadni koncert v Tivoli. Vstop prost.

Ij Tivajne koles se v Ljubljani zopet zelo množe. Ukradena so bila kolesa Ivanu Vidmarju, Antonu Puciharju in Francetu Levičniku.

Ij Žeparji. Gospej ravnatelj Kredit. banke Ani Pečenko je bila na Vodnikovem trgu ukradena denarnica in zapetnica. Pečenkova gospa je bila oškodovana za 10.480 kron.

Ij Mučen izgrede na Dunajski cesti. France Z. se je te dni napil, na to je pa kričal po cesti, da sta mu dva detektiva vzela v Godčevi gystlini 285 kron. Pred stražnico na Dunajski cesti je tako razgrajal, da so ga aretirali. Straži se je pa Z. ustavil in morali so si iskati vozček, da so ga prepeljali na policijsko ravateljstvo.

Ij Nepoštena služkinja. Ljubljanska policija je aretirala kuharico Marijo Kačun, doma iz Sv. Krištofa pri Celju, ker je lani, ko je služila kot kuharica pri francoskem konzulu Luisu de Berne-Lagarde v Zagrebu, poneverila 900kron in brez odpovedi zapustila službo in Zagreb.

Najnovejša poročila.

VOJAŠKA KONVENCIJA Z RUMUNJO LDU Belgrad, 2. junija. (ZNU) V političnih krogih se govori, da bo Jugoslavija v kratkem sklenila z Rumunijo vojaško konvencijo, ki bo podobna oni, ki je sklenjena s Češkoslovaško. Pogajanj z Rumunijo se udeležijo tudi češkoslovaški zunanji minister dr. Beneš. S sklepanjem te vojaške konvencije je v zvezi tudi prihod rumunskega ministra za zunanje posle Take Jonesca.

KDO BO POSLANIK V PARIZU?

LDU Belgrad, 2. junija. (ZNU) Za jugoslovanskega poslanika v Parizu bo najbrže imenovan bivši poslanik v Sofiji in Petrogradu, dr. Miroslav Spalajković. Ako ne bi hotel sprejeti tega mesta, potem pride v poštev g. Mate Bošković, ki je že opravljal diplomatske funkcije. Kandidatura dr. Velizarja Jankovića ne pride v poštev.

JANKOVIČEVA DEMISIJA SPREJETA.

LDU Zagreb, 2. junija. (ZNU) »Riječ« doznava iz Belgrada, da je bila ostavka dr. Velizarja Jankovića vzeta na znanje in da bo posle prometnega ministrstva vodil minister za javna dela Joca Jovanović.

TURČIJA SE GIBLJE.

LDU Belgrad, 2. junija. (ZNU) Presbiero poroča iz Aten: Delegati Kemal paše se nahajajo na potu v Moskvo, sovjetski delegati pa na potu v Angoro. V Trapezuntu sta se delegaciji sešli, da bi še enkrat skupno precizirali posameznosti nedavno sklenjene pogodbe med sovjetsko Rusijo in vlado Kemala paše.

LDU Belgrad, 2. junija. (ZNU) Presbiero javlja iz Aten: Agenti angorske vlade in mladoturškega komiteja v Carigradu so se sestali v Sofiji z zastopniki bivše bolgarsko-makedonske organizacije. Stroške za te sestanke, kakor tudi za vse druge tozadavne potrebe bo krila angorska vlada. Osrednji sedež organizacije je Zeneva, Ahmed Agafer pa je agent za vzdrževanje zvez med organizacijo in posameznimi agenti. Načrt organizacije obstaja v tem, da se najprej obračuna z Grško, nato pa da se započne z akcijo proti Srbiji. (Ta vest je očitno tendenciozna.)

ANGLESKE ČETE V ŠLEZIJI.

LDU Opole, 1. junija. (Wolff) Danes je dospel v Velke Strelece angleški bataljon, ne da bi bil zadel na kak odpor. V okrožjih Križno in Olešno in v ostalih okrožjih je položaj bistveno nespremenjen. Ribare severno od Kozel so morali Nemci na pristisk poljskih vstašev izprazniti.

KDO SE MORE VRNITI V RUSIJO.

LDU Moskva, 2. junija. (Brezlično) Namestnik ljudskega komisarja za zunanje zadeve Korlev je naslovil na vse vlade, v čijih območju se še nahajajo ruski podaniki, ki se mislijo vrniti v Rusijo, noto, naj se dotičnim ruskim državljanom sporoči, da se smejo samo tedaj vrniti v Rusijo, če jo predhodna država, v kateri se nahajajo začasno, zaprosila za to in da je ruska vlada prošnji ugodila. Sovjetska vlada je zato izdala to naredbo, ker z onimi, ki pridejo iz tujih držav v Rusijo nazaj, namenoma včasih pridejo tudi protirevolucionarci v državo.

NEMČIJA PLAČALA PRVI OBROK.

LDU London, 2. junija. (Reuter) Iz New Yorka se doznava: Prvi obrok Nemčije v višini 47 milijonov dolarjev je dospel danes v zvezno rezervno banko. Nemška vlada je včeraj potom posredovanja štirih newyorških bank dopolnila to izplačilo v bančnih nakaznicah.

Orlovski vestnik.

Vodstvom vseh orlovskih odsekov in naših društev. Orlovska slavnost o priliki 10 letnice Š. O. je že prav blizu. V interesu mladinskega gibanja v vašem kraju kakor še bolj v interesu celega orlovstva je, da uvažujete velik pomen te naše javne prireditve v Ljubljani. Da se torej pokaže ljubljanski javnosti res nekaj lepega, je potrebno, da je 12. junij namenjen izključno le proslavi orlovske misli v naši prestolici. Naj to nedeljo odpadajo vse domače prireditve, da se morejo člani prosto udeležiti brezdomno največje in najlepše orlovske slavnosti v Ljubljani, odkar nas je po zadnjem veličastnem kat. shodu razdružila svetovna vojna. Oddaljenejša društva in odseki, ki se ne morejo udeležiti korporativno, naj pošljejo svoje zastopnike z zastavo, Na-

rodne noše naj bodo častno zastopane. Vodi, telji, prijavite v svrhu nakaznic za polovično vožnjo udeležence pravočasno na naslov: Šentpeterski Orel, Ljubljana, Jugosl. tiskarna, Bog živi!

Skupna telovadba ljubljanskih in okoliških orliških krožkov se vrši v petek, dne 3. junija ob pol 7. uri zvečer v veliki dvorani Uniona.

Dijaški vestnik.

d Seja osrednjega odbora SDZ se vrši že danes ob pol 2. uri popoldne v pisarni SKSZ in ne jutri, kot je bilo včeraj javljeno. Odborniki naj pridejo zanesljivo! Predsedniki podružnic vabljeni. — Predsednik SDZ.

Turistika in sport.

Prvenstvena nogometna tekma Hermes-Akademiki se vrši v nedeljo 5. junija na igrišču Sparta-Primorje za Aleksandrovo vojašnico ob 18. Prvenstvena nogometna tekma Primorje-Jadran se vrši istega dne na igrišču Ilirije ob 16 uri uri, nato ob 18 uri na igrišču Ilirije prijateljska tekma Ilirija I. rez.-Sparta I. Dne 5. junija ob 9. dopoldne prvenstvena tekma Primorje rez.-Jadran rez. na igrišču Sparta-Primorje. (k)

Gospodarstvo.

BORZA.

LDU Zagreb, 2. junija. Devize: Berlin 210—211, Budimpešta 46—50, Italija 695 do 699, London 517.50—520, Newyork (kabel) 131.25—132, Newyork (ček) 129.50—130, Pariz 1105—1110, Praga 193—193.50, Švica 2320—2360, Dunaj 22—22.50. Valute: Ameriški dolarji 127 do 128.75, avstrijske krone 22.50, carski rublji 38—40, češkoslovaške krone 190; angleški funti 500, francoski franki 1090 do 1100, napoleonondri 475—478, nemške marke 212—218, rumunski lei 218—220, g Tržne cene v Mariboru (1. jun.). — Volovsko meso I. vrste 30 K, II. vrste 28 K; kravje in bikovo 24 K; telečje I. vrste 30 K, II. vrste 23 K; jetra 30 K, pljuča 20 K; svinjina I. vrste 44 K, II. vrste 32 K; jetra 14 K; sveža slanina 42.46—48 K; prekajena slanina 52.76; mast 46—50 K; prekajeno svinjsko meso 42—46 K; konjsko meso I. vrste 10—14 K; gosi 120—160 K; race 60—70 K; kokoši 60—80 K, piščanci 30—40 K. — Črešnje I. vrste 24 K, II. vrste 16 K; jabolka 20 K, češplje 16 K; pšenica 10 K, rž 7 K, ječmen 6 K, oves 5 K, proso 9 K, koruza 10 K, ajda 6 K, fižol 6 K, leča 10 K, kaša 10 K, pšenična moka 16.50 K, koruzna 6 K, ajdova I. vrste 18, II. vrste 16 K.

g Avtomobili so padli v ceni. Tudi naročila na avtomobile padajo, vsled česar je znana tovarna »Fiat« v Torinu vnovič odpustila 2000 delavcev.

g Izvoz tujih valut dovoljen. Službene novice objavljajo naredbo, s katero se ukinja prepoved izvoza tujih valut, samo za dolarje je nastavljena meja na 100 in za dinarje 2000.

g Celuloza je oproščena izvozne carine.

g Producerska borza začne v kratkem poslovati v Novem Sadu. Borzni svet se je osnoval 30. maja.

Ljubljanska porota.

Včeraj je predsedoval porotnemu senatu nadsvetnik Rekar, volanta sta bila gg. nadsvetnik Einspieler in okrajni sodnik Kralj, državno pravništvo je zastopal držav. pravdnik Lavrenčak.

Nevarna vlomilca.

Miha Bubnič iz Podgrada in Albert Razgor sta se zagovarjala, ker je Bubnič, ki je predsedal že več let zaradi tatvin v ječi, v noči na 30. avgust 1920 vlomil pri Karlu Novaku in odnesel blaga v vrednosti 12.776 kron. Miha Bubnič in Albert Razgor sta pa v noči na 1. avgust 1920 vlomila v Kotredužu v trgovino Karla Fortaja in odnesla blaga v vrednosti 15.035 kron. Pri razpravi se je obnašal Bubnič zelo predrzno in je tajil, kar je le mogel. Porotniki so vsa na nje stavljena vprašanja soglasno potrdili. G. nadsvetnik Rekar je na to razglasil sodbo: Bubnič 6 let in Razgor 18 mesecev ječe. Ko je zapuščal Bubnič porotno dvorano, je vzkliknil proti občinstvu: »Samo 6 let, malo je!«

Tatvine v škofiji Loki.

France Stiglic je ukradel v novembru 1920 Malsu Deisingerju vžgalic v vrednosti 4800 kron, Antonu Komatarju pa 4 vreče pšenice v vrednosti 2600 kron. Obsojen je bil na 1 leto težke ječe, ker so porotniki potrdili vsa stavljena jim vprašanja.

Meteorološko poročilo.

Ljubljana 306 m n. m. viš.

Čas opazovanja	Baromet. v mm	Termometer v C	Pažnomo. diferenca v C	Nebo, vetrovi	Padavino v mm
1./6. 21 h	731	17.5	1.9	dež	—
2./6. 7 h	731.7	17	0.9	obl.	3.1
2./6. 14 h	732.5	21.7	1	dež	—

Vrtna veselica. V nedeljo, dne 5. junija 1921 vsi v Hotel Triglav (Ilirija) na veliko vrtno veselico, katero priredi in se priporoča za obilno udeležbo Alojzji Zorčič hotelir. (k)

Za dvakratno objavo v tednu se računa 8 kron.)

ATELIJE ZA ČRKOŠLIKARSTVO.

Pristou Filip, »Hotel Malič«.

BARVNI TRAKOVI, ČRNILA.

Bar Fran, Ljubljana, Cankar. nabr. 3

FOTOGRAFSKI ATELJE:

Grabjec Franjo, Miklošičeva c. 6.

IZDELOV. ČAJNEGA PECIVA.

T. Novotny, Opekarska cesta 26.

JAVNA SKLADIŠČA

»Balkan«, L. Ljublj. javno skladišče.

Dunajska c. 33. (Tel. 366.)

KLEPARJI

Korn T., Poljanska cesta 8.

Remžgar & Smerkol, Flor. ul. 13.

Priporočajo se sledeče domače tvrdke:

(Za dvakratno objavo v tednu se računa 8 kron.)

KNJIGARNE

Jugoslov. knjigarna, Preš škofoj.

KNJIGOVEZNICE

Knjigoveznica K. T. D., Kopitarjeva ulica št. 6.

KONFEKCIJSKE TRGOVINE

Olup Josip, Pod Trančo.

LEKARNE

»Pri Mariji Pomagaj«, Reslj. c. 1.

MEHANIČNA DELAVNICA

za pisalne stroje.

Bar Fran, Ljubljana, Cankar. nabr. 5

MODNI SALONI

Götzl Marija, Zidovska ul. 8 in 7.

PISALNI STROJI.

Bar Fran, Ljubljana, Cankar. nabr. 5

RAZMNOŽEV. APARATI.

Bar Fran, Ljubljana, Cankar. nabr. 5

SPEDIJSKA PODJETJA

»Balkan«, Dunaj. c. 33. (Tel. 366.)

Uher F. & A., Selenburgova ulica 4. (Tel. 117.)

Ranzinger R., Cesta na južno železnico št. 7-9.

SOBNO SLIKARSTVO

Košak Ivan, Bleiweisova cesta 15.

Zuran Martin, Mestni trg 12.

STAVBENA PODJETJA

Treo Viljem, arhitekt, mestni stavbenik, Gosposvetska cesta 10.

TAPETNIŠKA DELAVNICA:

Jager Franjo, Komenskega ul. 12 (Rokodelski dom).

TOVARNA FURNIRJA,

žaga in trgovina z lesom, Podrečje, p. Domžale.

TRGOV. Z DEŽN. IN SOLNČN.

Mikuš L., Mestni trg 15.

TRGOV. Z URAMI IN ZLATNINO

Černe Lud., Wolfova ulica 3.

Pakiž Ivan, Stari trg št. 20.

TRGOVINE Z ŽELEZNINO IN CEMENTOM.

Erjavac & Turk pri »zlati lopati«, Valvazorjev trg št. 7.

Sušnik Alojzij, Zaloška cesta 21.

ZALOGA CEMENTA IN CEM. IZDELKOV:

Cihlař Jos., Dunajska c. 67.

ZALOGA POHISTVA

F. Fajdiga sin, Sv. Petra cesta 17.

ZALOGA VOLNENIH IN SVILENIH SIT.

Schuster Anton, Stritarjeva ul. 7.

Iščem pošteno, marljivo dekle ali vdovo kot **služkinjo**. Početna plača 200 K. — kot **oskrba izvrstna**. Nastop takoj. Pavla Sondič, soproga zdravnika; Grubišnoplje Hrvaško.

Starejša **gospodična** iz dobre meščanske hiše, s prvovrstnimi spravevali za vzgojo otrok, išče stalnega mesta kot pomoč gospodinj ali k enemu ali dvema otrokoma kot vzgojiteljica. Naslov pove uprava »Slovenca« pod št. 1937.

Naročajte »Slovenca«!

Gospodična **soba ali kabinet**. Cenjene isče **soba 1944.** na upravn. tega lista.

Gospod **priprosto sobo**. Ponudbe na isče upravo lista pod šifro »Priprosta soba 1945.«

Društvo slušateljev juridične fakultete naznanja žalostno vest, da je njegov član, tovariš

Ante Sivko
pravnik v VIII. sem.

v torek 31. maja t. l. preminul.
Tovariši ga ohranijo v nepozabnem spominu.

Išče se za tvorniško podjetje

pisarniški vodja

popoln bilančnik, zmožen korespondent v slovenskem, srbohrvatskem ter nemškem jeziku. Plača po dogovoru, nastop takoj. Oferte z navedbo referenc ter dokumenti o dosedanjem službovanju je nasloviti na upravo »Slovenca« pod »Bodočnost« 1879.

GOSPODARSKA ZVEZA, LJUBLJANA.

Prvovrstno češko letno

blago za moške in ženske obleke

po izredno nizkih cenah. Perilno blago vseh vrst v zalogi. Na debelo. Na drobno.

Tovarna JOS. REICH

Ljubljana, Poljanski nasip 4. Podružnica: Selenburgova ul. 4.

PODRUŽNICE: **MARIBOR** Gosposka ul. 38. **NOVO MESTO** Glavni trg. **KOČEVJE** Štev. 39.

Medić, Rakovec & Zankl, prej. A. ZANKL sinovi.

Tovarna kemičnih in rudn. barv ter lakov.

Cenitrala: Ljubljana. D. z. o. z. Skladišče: Novošad. Brzjavni: Meraki Ljubljana. Telefon 64

Emajlni laki. Pravi firmež. Barva za pode.

Priznana najboljša in zanesljiva kakovost: barve za obleke, vse vrste barv, suhe in oljate, mavec (Gips), mastenec (Federweiss), strojno olje, karbolinje, steklarski in mizararski kije, pleskarski, slikarski in mizararski čopiči, kakor tudi drugi v to stroko spadajoči predmeti.

»MERAKL« Lak za pode. »MERAKL« Linoleum lak za pode. »MERAKL« Emajlni lak. »MERAKL« Brunoline.

Ceniki se začasno ne razpošiljajo!

Proda se! večja množina vrtnih (skladnih) stolov in miz po najnižji ceni. Delo solidno in trpežno. Ogleda se jih lahko v Hrenovi ulici št. 8. Ljubljana, Luka Ahacič, splošno parno mizarstvo.

Dražba pohištva

se vrši v soboto dne 4. t. m. ob 10. uri dopoldne v skladišču »BALKANA«, Dunajska cesta št. 33.

Smirek

smirkov papir in smirkovo platno dobavljate po najvišjih dnevnih cenah Elemer Signitz in Emil Abraham ter iščeta zastopnikov. Dunaj VIII., Langegasse 32. Telefon 25.290.

LOKOMOBILA

prevozna, 12/16 PS se ceno proda. Ogleda se pri R. Molik, Ljubljana, Vojaska ul. 10 (v mlekarji za belgijsko vojašnico).

Važen moke za krmo

razprodaja dokler traja zaloga tvrdka J. AUGUSTIN, Ljubljana, Dunajska cesta št. 36.

la PORTLANDCEMENT

na drobno in debelo, cementne cevi, plošče za tlak, stopnice iz umetnega kamena in druge cem. izdelke dobavlja najceneje

Betonska tvornica J. CIHLAR, Ljubljana.

Izvrševanje hišnih kanalizacij.

KUPUJTE LE PRI: JOS. PETELINC

LJU LJANA - Sv. Petra nasip 7.

če rabite šiv. stroje za rodbinsko in obrtno rabo, igle olje, ter posamezne dele. Istotam vse potrebščine za šivilje, krojače in čevljarje ter vse galanterijsko blago na drobno in debelo

Cene solidne! Postrežba točna

Klobuke in slamnike

vseh vrst, od preprostih do najfinejših nudi vedno tovarna klobukov in slamnikov

Franc Cerar v Stobu

pošta in železniška postaja Domžale pri Ljubljani. V popravila prevzema tudi vsa tozadevna dela ter preoblikuje po najnovejši modi. Ljubljani prevzema vsa naročila in moderniziranje tvrdka Kovačević i Tršan v Prešernovi ulici št. 5, kjer se sprejema v sredo in soboto.

CRISTE

kraste, lišaje odstranjuje pri človeku in živalih Naftomazila, ki je brez duha in ne maže perila. 1 lonček za 1 osebo po pošti 15 kron pri

TRANKOČI, lekarna Ljubljana, Slovenija.

SPEDIJSKA TVRDKA

Ludovik Ševar vd.

na RAKEKU

izvršuje najhitreje vse v to stroko spadajoče posle, tudi ocarinjenje.

Prvovrstne

Pfaff šivalne stroje

za šivilje, krojače in čevljarje z večletno garancijo ter posamezne dele, igle olje, itd. za vsakovrstne šivalne stroje priporoča

IGN. VOK, Ljubljana, Sodna ulica št. 7.

„ORIENT“

družba z o. z. preje

Brata Eberl in Jančar & Co

Ljubljana, Miklošičeva c. 4. nasproti hotela »Union«.

Lastni izdelki oljnatih barv, firnežev, lakov in steklarskega kleja. Velika zaloga kemičnih in rudniških barv, barv za umetnike, raznovrstnih čopičev, vseh potrebščin za slikarje in pleskarje.

R. RANZINGER LJUBLJANA

Cesta na j. ž. 7-9.

Spedicija, podjetje za prevažanje pohištva, skladišče, podjetje za prevažanje blaga južne železnice.

Carinsko posredovanje

izvršuje najtočneje in po zmernih cenah

„BALKAN“

delniška družba za mednarodne transporte v Ljubljani, Mariboru, Rakeku, Beogradu in Zagrebu.

Cunard Line

Veliki poštni parobrod

„CALABRIA“

odplove iz Trsta v New-York. Odhod iz Ljubljane dne 6., 7. in 8. junija. Potniki se imajo prijaviti v pisarni v Ljubljani, Kolodvorska ulica 26 najkasneje do 8. junija t. l.

Parna žaga Fran Ravnikar

mestni tesarski mojster

Ljubljana, Linhartova ulica št. 25

kupuje po najvišjih dnevnih cenah razne vrste okrogli les, kakor tudi cele gozdne parcele.

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani Stritarjeva ulica št. 2.

Podružnice v Splitu, Celovcu, Trstu, Sarajevu, Gorici, Celju, Mariboru, Borovljah, Ptuj in Brežicah.

Delniška glavica K 50.000.000. Se priporoča za vse v bančno stroko spadajoče posle. Prodaja srečke razredne loterije.

Rezerve K 45.000.000. Cekovni račun številka 10.509. — Brzjavni naslov: Banka, Ljubljana. — Telefon štev. 261 in 413.

Izdaja konzorcij »Slovenca«.

Odgovorni urednik Mihael Meškerc v Ljubljani.

Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani.